

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 2014

ΘΕΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΤΑΞΗ : Α΄

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ : 10.06.2014

ΧΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 2 ώρες
(07:45π.μ.- 09:45π.μ.)

Βαθμός :
Ολογράφως :
Όνομα Καθηγητή/τριας:
Υπογραφή :

Ονοματεπώνυμο: Τμήμα:

ΟΔΗΓΙΕΣ:

1. Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από **δύο (2)** μέρη.
2. Δεν επιτρέπεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή ταινίας (Tipp - ex)
3. Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από **εννέα (9)** αριθμημένες σελίδες.
4. Να απαντήσετε σύμφωνα με τις οδηγίες που δίνονται σε κάθε μέρος.
5. Τα ερωτήματα να απαντηθούν **με μπλε στυλό στο εξεταστικό δοκίμιο**.

Να απαντήσετε σε **ΟΛΑ** τα μέρη και σε **ΟΛΑ** τα ερωτήματα.

ΜΕΡΟΣ Α : ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΜΟΝΑΔΕΣ 14)

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Το πρώτο πρόβλημα που συναντήσαμε ήταν η επιλογή του έργου. Συμφωνήσαμε ότι για την επιλογή απαιτούνται οι εξής προϋποθέσεις: 1) να είναι έργο Έλληνα συγγραφέα, γιατί μπορούμε να τον πλησιάσουμε ευκολότερα και γιατί μας ενδιαφέρει άμεσα η ελληνική πραγματικότητα, 2) να είναι έργο πολυπρόσωπο, για να συμμετέχουν όσο το δυνατόν περισσότερα παιδιά, 3) να περιέχει κωμικά στοιχεία που γοητεύουν τα παιδιά, 4) να δίνει τη δυνατότητα να εκφραστούν και οι μαθητές του σχολείου μας που ασχολούνται με τη μουσική και το τραγούδι. Τελικά, μετά από διάφορες προτάσεις και συζητήσεις, καταλήξαμε στο έργο του Ι. Καμπανέλλη "Παραμύθι χωρίς όνομα" που πληροί όλες αυτές τις προϋποθέσεις.

Μετά από την επιλογή του έργου, προχωρήσαμε στην επιλογή των ηθοποιών. Καλέσαμε όλα τα παιδιά του σχολείου που ενδιαφέρονταν να πάρουν μέρος να δηλώσουν υποψηφιότητα για τον ρόλο της προτίμησής τους. Οι υποψήφιοι για τον ίδιο ρόλο δοκιμάστηκαν και με ψηφοφορία έγινε η επιλογή των ηθοποιών, οι οποίοι προέρχονταν και από τις τρεις τάξεις του Λυκείου.

Αμέσως μετά ριχτήκαμε στη δουλειά. Ήταν ήδη Γενάρης και ο χρόνος πολύτιμος. Προγραμματίσαμε την παράσταση για τις πρώτες βδομάδες του Μάη, δηλαδή μετά τις διακοπές του Πάσχα, που σκοπεύαμε να εκμεταλλευτούμε για την πιο κοπιαστική φάση της δουλειάς, τη γενική οργάνωση της παράστασης. Εξάλλου, το πρόγραμμα καταρτίστηκε λαμβάνοντας υπόψη τις εξετάσεις του Ιουνίου. Με βάση την αρχή ότι η θεατρική παράσταση δε θα γινόταν σε βάρος του σχολικού προγράμματος και της επίδοσης των μαθητών στα μαθήματα, αποφασίστηκε να γίνονται πρόβες μετά το σχολικό εξάωρο και όλα τα Σαββατοκύριακα.

Δόθηκαν δύο παραστάσεις την Κυριακή 6 Μαΐου. Μια πρωινή για τους μαθητές του σχολείου και μια απογευματινή για τους γονείς και φίλους. Η σωστή συμπεριφορά του μαθητικού κοινού, που έκανε παραδειγματική ησυχία και αντιδρούσε έξυπνα και άμεσα ανάλογα με την κάθε σκηνή, συντέλεσε στο ανέβασμα της απόδοσης των ηθοποιών. Αντίθετα, στη βραδινή παράσταση, τουλάχιστον στην αρχή, παρατηρήθηκε κάποια κάμψη στο παίξιμο των ηθοποιών που αναρωτιούνταν με αγωνία: "Γιατί δε γελάει το κοινό; Δεν είμαστε καλοί;" Έτσι συνειδητοποιήσαν τα παιδιά την αλήθεια πως σκηνή και πλατεία, θεατρική δράση και κοινό βρίσκονται σε μια διαλεκτική σχέση αλληλεπίδρασης.

Ήδη είναι φανερά από τα παραπάνω τα κέρδη που αποκόμισαν οι μαθητές από την όλη δουλειά. Πρώτα απ' όλα ανέπτυξαν την παρατηρητικότητα, τη φαντασία, την ευαισθησία και την κρίση τους, πήραν πρωτοβουλίες και απέκτησαν πολύτιμες γνώσεις. Ακόμη απέκτησαν πίστη στον εαυτό τους και πίστη στον άνθρωπο που μπορεί να ανακαλύψει, όταν του δοθεί η ευκαιρία, τις απεριόριστες δυνατότητες που έχει. Εξάλλου, η παράσταση αποτέλεσε μια πολύτιμη κοινή εμπειρία, μια μαθητεία στη συλλογική δράση. Πέρα όμως απ' όλα αυτά που κερδίσαμε ως ομάδα, πιστεύουμε ότι πλησιάσαμε και τον απώτερο στόχο μας. Ελπίζουμε δηλαδή ότι η δουλειά αυτή αποτέλεσε μια μικρή συμβολή στην αναβάθμιση της πολιτιστικής ζωής της περιοχής του Λυκείου Δενδροποτάμου.

Α. Τιτικοπούλου-Αυδή
περ. Φιλολογος
(διασκευή)

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Όταν είμαι στο θέατρο με τα παιδιά, μου αρέσει να παρακολουθώ την έκφραση του προσώπου τους και του σώματός τους. Αντιδρούν άμεσα, συμμετέχουν ολόψυχα στα δρώμενα επί σκηνής. Άλλοτε τα πρόσωπά τους έχουν ένα γαλήνιο, εκστατικό φως, άλλοτε ζωηράδα ή αγωνία, άλλοτε γελούν αυθόρμητα κι άλλοτε τα μάτια τους έχουν μια τσαχπινιά, σαν να ήτανε αυτά τα ίδια πάνω στη σκηνή και να είναι οι πρωταγωνιστές. Και πράγματι σε μια εσωτερική διαδικασία τα παιδιά γίνονται πρωταγωνιστές, μέσα από την ταύτιση. Παράλληλα η κρίση τους είναι σε εγρήγορση και είναι έτοιμα να καταδικάσουν τον κατεργάρη, τον ανέντιμο, τον κακό και να βοηθήσουν αυτόν που υποφέρει ή αυτόν που αγωνίζεται για το δίκαιο και το καλό.

Η απήχηση που έχει το θέατρο στα παιδιά είναι πολλαπλή. Με το ζωντανό και πολυσήμαντο λόγο, συγκεντρώνει την προσοχή και κρατεί σε εγρήγορση την κρίση. Το θέατρο κινητοποιεί τη φαντασία και μαζί με την κρίση, ωθεί το παιδί σε αναζήτηση απαντήσεων και λύσεων στα ερωτήματα και τις καταστάσεις που αναδύονται. Το θέατρο οδηγεί το παιδί σε ένα ευρύτερο χώρο από το οικείο περιβάλλον και το φέρνει μπροστά σε απροσδόκητες καταστάσεις. Το προετοιμάζει για τη ζωή, καθώς του δείχνει αναπάντεχες δυσκολίες και του εμπνέει θάρρος. Μέσα από την ταύτιση με τον ήρωα μαθαίνει να βρίσκει λύσεις για την αντιμετώπιση των δυσκολιών. Καθώς οι δυσκολίες ξεπερνιούνται από τον ήρωα, ανοίγει ο δρόμος της ζωής. Το παιδί αισθάνεται την εσωτερική ικανοποίηση και τη λύτρωση από τους φόβους, αισιοδοξεί, αποκτά την αίσθηση της δύναμης και της ικανότητας.

Μέσα από τους μύθους, τα παραμύθια, τη δραματοποίηση, το θεατρικό παιχνίδι και την παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων, το παιδί ανακαλύπτει πλευρές του εαυτού του. Έρχεται σε επαφή με υψηλά πρότυπα. Παίρνει έμμεσα, χωρίς κήρυγμα, ηθικά μηνύματα. Γνωρίζει καινούργιες πλευρές της ανθρώπινης φύσης. Προετοιμάζεται για τη ζωή και βοηθιέται στην απαραίτητη για την επιβίωσή του κοινωνική ένταξη. Καθώς έρχεται σε επαφή με τα παθήματα και τα επιτεύγματα του ήρωα, αναζητεί μια ζωή με νόημα, με στόχους και καλλιέργει το θάρρος, την τόλμη, την επινοητικότητα, τη δύναμη και την ανθρωπιά του.

Εφημερίδα Καθημερινή
(διασκευή)

A. Ερωτήσεις κατανόησης

1. Στα δύο κείμενα περιγράφονται οι ωφέλειες που αποκομίζουν τα παιδιά από τη συμμετοχή τους στο θέατρο και από την παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων. Να αναφέρετε δύο (2) ωφέλειες από το κάθε κείμενο. (μον. 1)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Οι μαθητές στο πρώτο κείμενο έδωσαν δύο θεατρικές παραστάσεις.

α) Ποια ήταν η πιο επιτυχημένη και γιατί;

β) Τι συνειδητοποίησαν τα παιδιά για τη σχέση ηθοποιού - κοινού;

(μον. 1)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

B. Οργάνωση κειμένων

1. Να αναφέρετε τα δομικά μέρη της δεύτερης παραγράφου του κειμένου 1.

(Μετά από την επιλογή του έργου... τρεις τάξεις του Λυκείου.)

(μον. 0,5)

.....

.....

.....

.....

2. Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο για την τρίτη παράγραφο του κειμένου 1.

(Αμέσως μετά..... Σαββατοκύριακα.)

(μον. 0,5)

.....

.....

.....

Γ. Μορφοσυντακτικά φαινόμενα

1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν ανάλογα με τα συστατικά τους.
(απλή, επαυξημένη, ελλειπτική) (μον. 0,5)

α) Εξάλλου, η παράσταση αποτέλεσε μian πολύτιμη κοινή εμπειρία.

β) Το θέατρο κινητοποιεί τη φαντασία.

2. Να γράψετε τη συντακτική λειτουργία των πιο κάτω υπογραμμισμένων λέξεων.
(υποκείμενο, κατηγορούμενο, αντικείμενο) (μον. 0,5)

α) Εξάλλου, το πρόγραμμα καταρτίστηκε λαμβάνοντας υπόψη τις εξετάσεις του Ιουνίου.

β) Και πράγματι σε μια εσωτερική διαδικασία τα παιδιά γίνονται πρωταγωνιστές, μέσα από την ταύτιση.

3. Να γράψετε τα πιο κάτω ουσιαστικά στην ίδια πτώση, στον αντίθετο αριθμό.
τον ρόλο της επίδοσης (μον. 0,5)

Αντίθετος αριθμός		
-------------------	--	--

4. Να γράψετε τα πιο κάτω ρήματα στον παρατατικό στο ίδιο πρόσωπο και αριθμό.
γελούν προετοιμάζεται (μον. 0,5)

Παρατατικός		
-------------	--	--

Δ. Λεξιλογικές ασκήσεις

1. «Οι υποψήφιοι για τον ίδιο ρόλο δοκιμάστηκαν και με ψηφοφορία έγινε η επιλογή των ηθοποιών, οι οποίοι προέρχονταν και από τις τρεις τάξεις του Λυκείου».

Να εντοπίσετε δύο σύνθετες λέξεις από την πιο πάνω περίοδο του κειμένου 1 και να γράψετε το α' και β' συνθετικό τους. (μον. 0,5)

Λέξη	α' συνθετικό	β' συνθετικό

2. «Το προετοιμάζει για τη ζωή, καθώς του δείχνει αναπάντεχες δυσκολίες και του εμπνέει θάρρος.»

Να γράψετε ένα παράγωγο ουσιαστικό για την καθεμιά από τις πιο πάνω υπογραμμισμένες λέξεις. (μον. 0,5)

.....
.....

(περίπου 200-220 λέξεις)

[illegible]

ΜΕΡΟΣ Β: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ (6 μονάδες)

I. ΚΕΙΜΕΝΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1 : «Ποιος είδεν ήλιο από βραδιού»

Ποιος είδεν ήλιο από βραδιού, άστρι το μεσημέρι;
Ποιος είδε την πεντάμορφη, στη σκάλα ν' ανεβαίνει,
Να τρίζουν τα τριλίκια¹ της, να λάμπει η φορεσιά της,
και τα ξανθά της τα μαλλιά να μοιάζουν το χρυσάφι,
το πρόσωπό της στρογγυλό νά 'ναι σαν το φεγγάρι,
νά 'ναι τα δυο ματάκια της αυγερινός και πούλια,
νά 'χει λαιμό για τα φλωριά, για τα μαργαριτάρια,
τα χέρια της τα παχουλά ν' ασπρίζουν σαν το γάλα,
και το κορμί της το λιγνό νά 'ναι σαν κυπαρίσσι,
νά 'χει κορμί αγγελικό και μέση δαχτυλίδι,
και δάχτυλα μασουρωτά², για πέντε δαχτυλίδια,
νά 'χει λαλιά ζαχαρωτή σε στόμα κοντυλένιο³,
τα χείλη τα μυγδαλωτά νά 'ναι σαν το μερτζάνι⁴;
Θε μου! και ποιος να την ιδεί, και να μη λαχταρίσει!...

Άγις Θέρος, Δημοτικά Τραγούδια,
Ο Φοίβος, Αθήνα

Λεξιλόγιο

1. τριλίκια: πλεχτές κάλτσες
2. μασουρωτά: ολοστρογγυλα
3. κοντυλένιο: λεπτοκαμωμένος
4. μερτζάνι: βαθυκόκκινη φυσική χρωστική ουσία από κοχύλια

ΚΕΙΜΕΝΟ 2 : «Παινέματα της αγαπητικής»

Απ' όλα τ' άστρα τ' ουρανού ένα είναι που σου μοιάζει,
ένα που βγαίνει το πουρνό¹, όταν γλυκοχαράζει.

Κυπαρισσάκι μου ψηλό, ποια βρύση σε ποτίζει,
που στέκεις πάντα δροσερό κι ανθείς και λουλουδίζεις;

Όντε σ' εγέννα η μάνα σου, ο ήλιος εκατέβη
και σου δωκε την ομορφιά και πάλι μετανέβη.

Ποιος ήλιος λαμπερότατος σου δωκε την ανθάδα,
και ποια μηνιά, γλυκομηνιά, τη ροδοκοκκινάδα;

Σαν τι το θέλει η μάνα σου τη νύχτα το λυχνάρι,
Οπόχει μέσ' το σπίτι της τ' Αυγούστου το φεγγάρι.

1. πουρνό: πρωί

Νικόλαος Πολίτης,
Δημοτικά Τραγούδια

II. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν, αφού μελετήσετε και αντιπαραβάλετε τα δύο (2) λογοτεχνικά κείμενα που σας δίνονται πιο πάνω:

1. α) Ποιο είναι το κοινό θέμα των δύο πιο πάνω τραγουδιών;
β) Ποιος περιγράφεται από ποιον; Γιατί όχι το αντίστροφο; (μον. 1,5)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Να αναφέρετε δύο (2) χαρακτηριστικά (γνωρίσματα) από κάθε τραγούδι τα οποία συνθέτουν τη γυναικεία ομορφιά. (μον. 1)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Ο λαός, για να περιγράψει την ομορφιά της κόρης στα δύο δημοτικά τραγούδια, χρησιμοποιεί στοιχεία της φύσης. Να αναφέρετε και να εξηγήσετε τρία στοιχεία από κάθε τραγούδι. (μον. 1,5)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Να εντοπίσετε και να εξηγήσετε τρία χαρακτηριστικά των δημοτικών τραγουδιών που υπάρχουν στο πρώτο δημοτικό τραγούδι «Ποιος είδεν ήλιο από βραδιού». (μον. 1,5)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Να συγκρίνετε τα δύο δημοτικά τραγούδια ως προς τη μορφή. Να εντοπίσετε και να αναφέρετε τουλάχιστον μίαν ομοιότητα και μία διαφορά. (μον. 0,5)

.....

.....

.....

.....

Ο Διευθυντής

.....

Ιωάννης Λοΐζου

5. Να συγκρίνετε τα δύο δημοτικά τραγούδια ως προς τη μορφή. Να εντοπίσετε και να αναφέρετε τουλάχιστον μίαν ομοιότητα και μία διαφορά. (μον. 0,5)

.....

.....

.....

.....

Οι Εισηγήτριες

Θέμις Μήτρου
Όλγα Χριστοδούλου
Κλαίρη Ιωαννίδου

Ο Διευθυντής

.....
Ιωάννης Λοΐζου